

بَعْدِهِمْ
اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا
فَعَلَ
الْمُبْطِلُونَ “Yahut 'Bizden önce babalarımız Allah'a ortak koşmuşlar. Biz onlardan sonra gelen bir nesiliz. Şimdi batılıların işlediği yüzünden bizi helak mi edeceksin?' dememeniz içindir.” (A'râf, 7/173)
وَكَذَلِكَ
نُفَصِّلُ
اْلاَيَاتِ
وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ
“Hakka dönünler diye işte âyetleri böylece ayrı ayrı açıklıyoruz." (A'râf, 7/174) Okuduğumuz bu ayetlerde; yaratılışta insanoğlunun sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olduğu veya bu bilgiye ulaşma konusunda gerekli donanıma sahip olarak yaratıldığı ifade edilmektedir. Bu nedenle biz insanların mükellefiyetlerimizi yerine getirmekte herhangi bir mazeret veya bahane ileri sürmeye hakkımızın olmadığı açık şekilde görülmektedir. Müfessirler bu ayetleri iki farklı anlam vererek açıklamışlardır: Birincisinde; Allah Teâlâ dünyayı yaratmadan önce dünyaya gelecek olan bütün insanların ruhlarını kendi varlığına tanık kılmış; kendisinin onların rabbi olduğunu yine onlara onaylatmış; bu gerçeği tasdik ettikleri yönünde onlardan söz almış ve böylece kendisi ile dünyaya gelecek bütün kulları arasında bir tür sözleşme akdetmiştir. Ayrıca bu sözleşmeye onların bizzat kendilerini veya bir kısmını diğerleri hakkında şahit tutmuş ya da bizzat kendisinin ve meleklerin bu sözleşmeye şahit olduklarını onlara bildirmiştir. Böylece insanların, “Bizim böyle bir sorumluluğumuz olduğunu bilmiyorduk” diyerek yahut inkârcılık veya putperestliği kendilerinin icat etmediğini, bunu atalarından miras aldıklarını, başka türlü bir bilgiye sahip olmadıkları için kendilerinin de bu inancı sürdüklerini, dolayısıyla bu hususta kendilerinin bir günahı ve sorumluluğu olmaması gerektiğini belirterek sorumluluktan kurtulmaları da önlenmiştir. İkincisinde ise; bu ayetlerde belirtilen sözleşmenin mecazi anlamda olduğu ve bu olay, dünya yaratılmadan önce değil, her insanın kendi bedeninin yaratılması sırasında gerçekleştiği; zürriyetlerin anne rahmine yerleşip organik oluşumunu tamamlaması sürecinde Allah Teâlâ’nın insanoğlunun doğasına ya da fitratına kendisinin varlık ve birliğini tanıma, kavrama ve dolayısıyla kendisine inanma yeteneğini yerleştirdiği ifade edilmiştir. Buna göre Allah (c.c) her insanı, iman etmesi için yeterli zihnî ve psikolojik donanıma sahip kılmakta; iç ve dış âlemde kendi varlığına ve birliğine kılavuzluk edecek birçok kanıtlar yaratmaktadır. Nitekim Hz. Peygamber’in, كُلُّ
مَوْلُودٍ
يُولَدُ
عَلَى
الْفِطْرَةِ، “Her doğan çocuk fitrat üzere doğar” anlamındaki hadisi de (Buhârî, “Cenâiz”, 92; Ebû Dâvûd, “Sünnet”, 18) bu gerçeği anlatmaktadır. Böylece Allah (c.c) sanki

